

Kmetijska proizvodnja v prihodnjem razdobju

Resolucije o perspektivnem razvoju našega kmetijstva in referati, ki so ji priloženi, poudarjajo osnovne smernice za razvoj našega kmetijstva v prihodnjem razdobju.

Glede na vso našo naseljenost, posebno agrarno, na razvoj industrije in drugih gospodarskih področij kakor tudi glede na naravne pogoje — mora biti osnovna usmeritev v vodenju politike pospeševanja napredka kmetijstva čim hitrejša intenzifikacija vseh vej kmetijstva in dvig proizvodnje na hektar in glavo živine kakor tudi povečanje delovne storilnosti. To pomeni, da se v razčlembi programa razvoja kmetijstva teži za mobilizacijo vseh proizvodnih činiteljev — proizvodnih sredstev in delovne sile — zaradi izkoriščanja naravnih pogojev.

Intenzifikacijo kmetijske proizvodnje in povečanje delovne storilnosti pa naj bi dosegli z vrsto ukrepov, kakor so: sprememba v plodoredu v korist intenzivnejših kultur, povečanje proizvodnje živinske krme, uporaba kakovostnega semena, kemizacija proizvodnega procesa, melioracije, kakor tudi ustrezni organizacijski in agrarno ekonomski ukrepi.

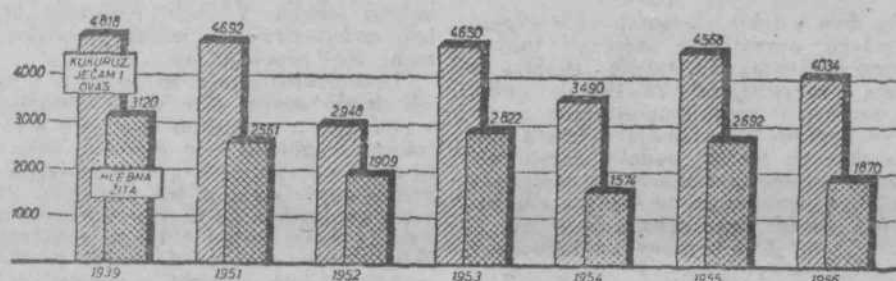
Pridelovanje žita

V povojnem razdobju se je pridelek žita v primerjavi s predvojnim stanjem občutno zmanjšal, kar je videti iz risbe:

mehanizacijo dela itd. Najboljše pogoje za povečanje donosa imajo velika socialistična gospodarstva, ki dosegajo že sedaj visoke donose, nekatera celo do 40 stotov pšenice in do 80 stotov koruze na hektar.

PRIDELEK ŽITA

(v tisoč tonah)

Kakor je razvidno, je znašal pridelek žita v najboljših povojnih letih okrog 500 tisoč ton manj kakor pred vojno. Do tega zmanjšanja je prišlo delno zaradi nizkih in nestalnih donosov, delno pa tudi zaradi zmanjšanja setvenih površin, ki so bile posejane z žitom. Površine zasejane z žitom so bile za okrog 770 tisoč hektarov ali 12 odstotkov manjše kakor pred vojno.

Na drugi strani so porasle potrebe po žitu zaradi povečanja števila prebivalcev, spremembe v strukturi prebivalcev, večje potrebe po krušnem žitu na vasi itd. Velik del potreb po krušnem žitu krijemo z uvozom, kar znatno obremenjuje naše plačilne bilance. Od l. 1952 do 1955 se je povečal uvoz pšenice od 433 tisoč na 975 tisoč ton.

Interes proizvajalcev za pridelovanje žita, posebno krušnega žita, je majhen. Kmet se čedalje bolj orientira k intenzivnim kulturam, industrijskim rastlinam, vrtninam itd., kar mu omogoča racionalnejše izkoriščanje delovne sile. To je pozitivna težnja, ki kaže, da stopa naše kmetijstvo že na pot intenzifikacije proizvodnje.

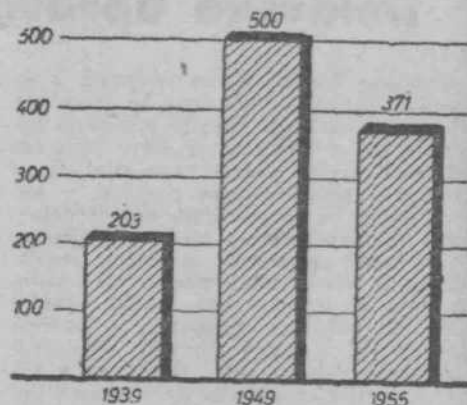
Povečanje proizvodnje krušnega žita zaradi zmanjšanja uvoza je zelo važna naloga, ki jo bomo reševali vzporedno z intenzifikacijo vse kmetijske proizvodnje. Pot za rešitev tega problema je povečanje donosov, ki ga je mogoče doseči z uporabo sodobnih agrotehničnih ukrepov, z

Individualna gospodarstva imajo velik delež v pridelovanju žita: računajo, da posejejo samo gospodarstva z nad šest hektari v žitorodnih področjih 70 do 80 odstotkov svojih površin z žitom. V kooperaciji z zadrugami, ki jim bodo omogočile uporabo sodobne agrotehnikе, lahko tudi ta gospodarstva prav tako dosežejo dober donos.

V prihodnjem razdobju bi vložili znatna sredstva v modernizacijo kmetijstva, mehanizacijo dela, zagotovitev sredstev za proizvodnjo itd. Vse to bo ob aktivnejšem delu kmetijske službe omogočilo, da napravimo v roku petih, šestih let velik korak naprej v povečanju žitnega pridelka. Računajo, da bi se lahko na temelju vseh navedenih naporov donos pšenice v petih, šestih letih povečal v povprečju na 18 stotov na hektar, s čimer bi nam uvoz ne bil več potreben. To bi bil v razmerju do dosedanjega povprečja 12 stotov (leta 1951—1955) pomemben napredek. V istem razdobju bi povečali donose pšenice v žitorodnih področjih na okrog 23 stotov. Z uporabo vseh teh ukrepov in metod bi lahko pospešili tudi napredek pridelovanja koruze. Računajo, da bi lahko v istem razdobju povečali povprečni pridelek koruze na 30 stotov, kar bi bil v primerjavi s sedanjim povprečjem 14 stotov znaten skok v pridelovanju.

Vse to bi nam omogočilo, da bi se v doglednem razdobju osvobodili uvoza pšenice, masti itd., na drugi strani pa, da bi povečali izvoz koruze, kar bi pozitivno vplivalo na našo plačilno bilanco.

POVRŠINE POSEJANE Z INDUSTRIJSKIMI RASTLINAMI

Industrijske rastline, vrtnine in sadje

Iz risbe vidimo, da so se setvene površine posejane z industrijskimi rastlinami v l. 1949 povečale na 500.000 hektarov, medtem ko so l. 1939 znašale le 230.000 hektarov. V letu 1955 so se zmanjšale površine posejane z industrijskimi rastlinami na 371.000 hektarov, so pa še vedno znatno večje, kakor so bile pred vojno. Potrebe po sladkorju, oljnicah, tobaku, tekstilnih vlaknih itd. so precej velike. Zato računajo, da naj bi se v prihodnjem petletnem razdobju površine posejane z industrijskimi rastlinami ponovno povečale na 500 tisoč hektarov. To bi hkrati s povečanjem pridelka veliko prispevalo k izboljšanju preskrbe s temi pridelki.

Setvene površine posejane z vrtninami so porasle od 431 tisoč hektarov, kolikor so znašale l. 1939, na 482 tisoč hektarov v letu 1955. Z zgraditvijo namenskega sistema se bodo površine posajene z vrtninami znatno povečale, kar bo prispevalo k boljši preskrbi in večjemu deležu vrtnin v prehrani prebivalstva.

S perspektivnim planom računajo v nadaljnji perspektivi z obnovo in razširitvijo sedanjih sadovnjakov in z napredkom posameznih vej sadjarstva. Posebno pozornost bomo posvečali zasajevanju plantažnih sadovnjakov, ki jih bomo obdelovali po vseh načelih sodobne agrotehnikе. Te sadovnjake bomo zasajevali delno na socialističnih gospodarstvih, delno na združenih parcelah individualnih proizvajalcev. Posebno pozornost bomo posvečali zasajevanju kmečkih nasadov sliv.

Računajo, da bi lahko pridelek sadja z vrsto določenih ukrepov v doglednem razdobju povečali za okrog 150 tisoč vagonov (sedaj znaša okrog 110 tisoč vagonov).

Prav tako se bomo v prihodnjem razdobju bolj smelo lotili zasajevanja novih vinogradov, posebno takih z namiznimi in kvalitativnimi vinskimi sortami, ki jih sedaj primanjkuje. Plantažne vinograde bomo zasajevali prav tako na socialističnih gospodarstvih kakor na parcelah individualnih proizvajalcev, ki jih bodo v ta namen grupirali. Po proračunu bi morali v prihodnjem razdobju desetih let zasadi 50 do 60 tisoč hektarov plantažnih vinogradov. Delež vinskih sort grozdja bi se moral v skupnem pridelku iz leta v leto zmanjševati, vendar tako, da bi se hkrati izboljšala njihova kakovost.

(Konec na 16. strani)

Vprašanja in odgovori

Razmerje med zadrugami in poslovnimi zvezami pri predelavi kmetijskih pridelkov

Vprašanje: Kdaj in v katerih primerih mora poslovna zveza organizirati predelavo kmetijskih proizvodov za svoje članice — zadruge. Na katerih načelih naj bo zasnovano medsebojno razmerje med zadrugami in poslovnimi zvezami v predelavi kmetijskih pridelkov?

Odgovor: Ena izmed osnovnih nalog poslovnih zvez je predelava kmetijskih proizvodov, ki so jih proizvedle ali odkupile zadruge. To je posebno važno tedaj, ko je kmetijskih proizvodov toliko, da jih zadruge same ali poslovne zveze zanje niso mogle prodati na tržišču, niti jih niso mogle predelati v svojih obratih. Tedaj šele pride do popolnega izraza pomen poslovnih zvez kot močnih ekonomskih organizacij, ki so sposobne s svojimi obrati predelati vse proizvedene in odkupljene količine kmetijskih proizvodov.

Po drugi strani nudi to gotovost tako samim zadrugami — članicam kakor tudi individualnim proizvajalcem, da jim bodo vse proizvedene količine odkupljene, to pa je močna spodbuda za nadaljnje investicije za povečanje kmetijske proizvodnje. To je tudi sedanja smer, da se kmetijski proizvajalci orientirajo na blagovno proizvodnjo, skrb za odkup, predelavo in prodajo blaga pa morajo prevzeti poslovne zveze. Posledice take politike so jasne tudi glede na založenost in stabilizacijo tržišča s kmetijskimi proizvodi in glede na razvoj kmetijske proizvodnje.

Poslovne zveze organizirajo predelavo kmetijskih proizvodov obvezno v svojih obratih. Poslovni odnosi med poslovno zvezo in njenimi obrati se regulirajo s pogodbo.

Pri prometu s kmetijskimi proizvodi kakor tudi pri opravljanju kmetijskih dejavnosti lahko poslovne zveze poslujejo z zadrugami — članicami tudi po sistemu odprtega računa. Pri predelavi kmetijskih proizvodov, ki jo opravlja poslovna zveza izključno v posebnih obratih, pa veljavni predpisi ne omogočajo poslovanja po odprtem računu. To posebno zato ne, ker so obrati v okviru poslovne zveze glede svoje organizacije, pogojev in načinov poslovanja kakor tudi glede ugotavljanja in razdelitve skupnega dohodka samostojni (člen 76 uredbe o kmetijskih zadrugah).

Ce tako gledamo na poslovne zveze kot organizatorje kmetijske proizvodnje, odkupa in predelave kmetijskih proizvodov in na njihov odnos do zadrug, dobimo jasno sliko vloge, ki jo naj imajo v naših tekočih ukrepih v kmetijstvu. To bo terjalo, da bodo poslovne zveze kakor tudi vse zadrugne organizacije v kmetijstvu postopno opuščale vse dejavnosti, ki niso neposredno povezane s kmetijsko proizvodnjo.

Sprememba poslovanja pri gospodarskih organizacijah

Vprašanje: Ali lahko neko podjetje, ki ima dovolj kvalificiranih delavcev zaposlenih pri serijski proizvodnji, uvede obrtne obrate in delavnice, ki bi delale za splošne potrebe državljanov?

Odgovor: Gospodarska organizacija, lahko med svojim poslovanjem spremeni predmet poslovanja in razširi z uvajanjem novih dejavnosti, ali ga zoži. To izhaja iz načel samostojnosti in samoupravnosti gospodarske organizacije.

Ceprav uredba o ustanavljanju podjetij in obratov kakor tudi drugi posebni predpisi ne vsebujejo določila o postopku

za spremembo predmeta poslovanja, se v praksi izvaja naslednji splošni postopek:

O spremembi predmeta poslovanja samostojno odločuje delavski svet gospodarske organizacije. Sklep o tem pošlje občinskemu ljudskemu odboru, ki je po veljavnih predpisih pristojen, da razišče in oceni, ali gospodarska organizacija izpolnjuje predpisane tehnične pogoje za opravljanje določene dejavnosti. V tem primeru izvede ljudski odbor postopek kakor pri dajanju odobritve za ustanovitev, to je ugotovi, ali gospodarska organizacija izpolnjuje navedene posebne pogoje in izda odobritev ali jo odkloni. Odlok o razširitvi predmeta poslovanja se dostavi pristojnemu gospodarskemu sodišču zaradi vpisa spremembe v register.

Kmetijska proizvodnja v prihodnjem razdobju

(Nadaljevanje z 12. strani)

Živinoreja

V obnovi živinoreje smo po vojni dosegli precejšnje uspehe. Že l. 1949 smo imeli toliko živine kakor pred vojno. Pod vplivom obveznega odkupa in suše se je naslednji dve, tri leta število živine zmanjševalo, nato pa se je od l. 1952 do 1956 znova naglo povečevalo. Lani pa smo zaznamovali ponovno znižanje števila živine in je do tega prišlo zaradi slabe letine žita, poplav, toče in suše, sorazmerno nizkih cen za živino na tržišču v primerjavi s cenami koruze in živinske krme itd.

Sedanji pridelok živinske krme, posebno v Vojvodini in Slavoniji, omogoča, da povečamo živinski sklad kakor tudi da

povečamo proizvodnjo na glavo živine. Prav tako je mogoče s povečanjem pridelka koruze doseči v žitnodolnih rajonih znatno hitrejši razvoj živinoreje, predvsem prašičereje in perutinarstva. Perspektivni plan posveča posebno pozornost živinoreji. Računajo, da bi lahko z vrsto konkretnih ukrepov ob povečanem pridelku živinske krme delež živinoreje v kmetijski proizvodnji povečali na okrog 50 odstotkov. Tej veji bo podrejen tudi razvoj poljedelstva kakor tudi drugih vej kmetijske proizvodnje.

Vse te napore za pospeševanje napredka kmetijske proizvodnje bo spremljala ustrezna politika investiranja, kreditna politika, davčna politika, razvijanje kmetijskih organizacij, posebno pa kmetijske službe.

Investicije v kmetijstvo

(Nadaljevanje z 15. strani)

Obsežen program melioracij

Velikim kolebanjem v donosih, ki so sedaj odvisni skoraj izključno od podnebni pogojev, bi se mogli v znatni meri izogniti, če bi uresničili dolgoročni program melioracij, ki ga izdelujemo. Za izvajanje teh melioracijskih del določenih za to daljše razdobje bi bilo potrebno potrošiti 456 milijard dinarjev. Od tega obsežnega programa bi v prihodnjih 10 do 15 letih prišli v poštev objekti, ki bi najhitreje in najučinkoviteje prispevali k povečanju kmetijske proizvodnje. Pri tem bi bilo težišče del na osuševanju zemljišč, ne pa na namakanju, kar se je dogajalo doslej.

Po prioriteti bi melioracijska dela usmerili predvsem na naslednje objekte:

— da bi čim več mogočih del opravili pri osuševanju žitnodolnega področja, vključujoč v to enotno prekopno mrežo hidrosistema Donava—Tisa—Donava;

— da bi osušili doline dolnjih tokov večjih rek Morave, Bosne, Vrbasa, Strumice, Bregalnice, Crne reke, Neretve itd.; prav tako bi regulirali tudi srednje in gornje tokove Save, Morave, Drave in Mure;

— da bi opravili najnujnejša dela pri regulaciji in obrambi pred poplavami vzdolž velikih vodotokov Donave, Save, Drave, Tise, Mure kakor tudi njihovih večjih pritokov (Morava, Mlava, Drina, Vrbasa itd.);

— da bi opravili najnujnejša dela pri urejevanju hudournikov in saniranju hudourniških področij v gornjih tokovih omenjenih večjih pritokov;

— da bi končali začete namakalne objekte in izdelali nove sisteme, ki bodo oskrbovani z vodo iz prekopa Beždan—Bečej (okrog 35.000 ha), nato nekatere

sisteme za namakanje v Makedoniji, nove objekte na nekaterih večjih ravninah in kraških poljih in drugih področjih, kjer so učinki namakanja zelo visoki;

— da bi razvili sistem gradnje majhnih melioracijskih objektov, kjer koli so zato pogoji.

Umetna gnojila, seme itd.

Upoštevač naše realne možnosti za racionalno uporabljanje umetnih gnojil računamo, da bi se v naslednjem petletnem razdobju povečala skupna uporaba teh sredstev v naslednjih razmerjih:

Leto	Skupno v tisoč tonah	kg na ha obdelovalne površine
1957	800	80
1958	1200	120
1959	1500	150
1960	1800	180
1961	2200	220

Uporaba umetnih gnojil omogoča po rezultatih preizkusov porast pridelka žita od 1 do 3 kg, povečuje donose krmnih rastlin, krompirja itd.

Učinek investicij

Ce bodo izvedeni vsi ukrepi v kmetijstvu, pri čemer vključujemo tu tudi nameravani obseg družbenih investicij, cenijo, da bi se kmetijska proizvodnja v naslednjih petih letih lahko povečala za okrog 35 odstotkov nad povprečje l. 1951 do 1955. Kmetijska proizvodnja socialističnih, velikih gospodarstev bi se lahko podvojila v primerjavi z letom 1955. Razumljivo je, da bo to predvsem odvisno od investicij v kmetijstvo, prav tako pa tudi od drugih organizacijsko tehničnih ukrepov, med katerimi ima pomembno vlogo tudi kmetijska služba.